Länsstyrelsen
Värmland

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

BESLUT

2006-11-21 511-9937-97

Bildande av naturreservatet Lisselberget, Torsby kommun

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet Lisselberget är att vårda och bevara den värdefulla livsmiljön västlig taiga som här utgörs av ett för trakten representativt område med naturskogsartad gammal barrskog. Västlig taiga är gammal, naturlig skog som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i en för naturtypen gynnsam omfattning, och livsmiljön skall ha en sådan kvalitet att gynnsam bevarandestatus bibehålls för områdets växt- och djurarter. Vidare är syftet att återskapa västlig taiga, bl.a. i form av nya brandsuccessioner genom naturvårdsbränning inom begränsade delar.

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med heldragen svart linje på bifogade karta som naturreservat. Områdets gränser utmärks i fält efter inmätning/ förrättning av Lantmäteriet.

Reservatets namn skall vara Naturreservatet Lisselberget.

Länsstyrelsen fastställer den i bilaga 3 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
8. anordna upplag

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Växnäsgatan 5-7

Telefon
054-19 70 00 (växel)
054-19 71 35 (direkt)

Telefax
054-19 70 90

Enhetens e-postadress
miljo@s.lst.se

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla sådana intrång som:

1. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i reservatet förbjudet att:

1. insamla ryggradslösa djur,
2. insamla mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar samt död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. framföra fordon,
5. utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Punkten C4 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Punkten C4 utgör heller inte hinder att nyttja den skoter- och skidled som är markerad i sydvästra hörnet av reservatet. I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till naturvetenskapliga undersökningar räknas bl a den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Ovanstående inskränkningar under A, B och C ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Motivering

Beskrivning av naturreservatet

Lisselberget är beläget i norra Värmland, ca 5 km öster om Sysslebäck och består av ett skogsområde på ca 281 hektar. Området är beläget mellan 380 – 500 meter över havet. Berggrunden består av Värmlandsgranit och terrängen präglas främst av öst- nordostsluttningar med mellanliggande myrar. Skogsbeståndens ålder varierar mellan gammal skog till nyare hyggen och ungskogar. Huvuddelen utgörs av den grandominerade äldre skogen som ofta växer i

sluttningar. Grandominansen har inslag av tall, björk och enstaka asp, sälg och rönn. Marken i sluttningarna är övervägande friska med spridda fuktstråk. Källpåverkan finns på några ställen. Centralt i området finns Likedalstjärnen.

Naturtypernas fördelning inom reservatet är:

- produktiv skogsmark	232 hektar
- myr	43,7 hektar
- vatten	5,3 hektar

Skogen har tidigare varit präglad av skogsbrand. Brandstubbar förekommer allmänt i hela området och på vissa tallstubbar noterads spår efter fem olika bränder. Återkommande brandstörning har sannolikt skapat successioner med tallskogar på mager mark och lövrika blandskogar på bördigare mark. Nu är det länge sedan skogen brunnit och gran har kommit att dominera, blivit gammal och börjar utveckla intern dynamik. De lövträd som finns börjar bli gamla och missgynnas av granens frammarsch. Eftersom gammelskogen i princip stått orörd sedan dimensionsavverkningarna i över hundra år, har den fått ett naturskogslikt utseende. Rikligt med död granved bildas genom hög ålder, svamp- och barkborreangrepp, toppbrott och vindfällning. De grandominerade naturskogslika partierna på Lisselberget innehåller ibland rikligt med granlågor och i vissa partier ligger stammarna i plockepinn. Ett annat viktigt nyckelelement är senvuxna granar. Dessa är ofta klena, långsamt växande och rikligt draperade med garnlav. Ett stort antal rödlistade och krävande arter förekommer i området och det av Fältbiologerna inköpta skiftet i öster är det bäst dokumenterade delområdet.

Naturvärdet består främst av den gamla barrskogens relativt rika innehåll av död ved och gamla träd, främst rötlågor och vindfällen av gran och senvuxna gamla granar. Detta i kombination med fuktiga sumpskogspartier skapar förutsättningar för en krävande kryptogamflora. Vissa riktigt stamtäta partier påminner om ett stavagranbestånd som karaktäriseras av tät och trögvuxen granskog med långvarig tjäle i marken. Detta gynnar långsamt växande arter.
Flera fynd av *norsk näverlav* och relativt allmän förekomst av *violettgrå tagellav* understryker detta. Även vedlevande arter som *vedtrappmossa, skogstrappmossa, rosenticka, rynkskinn* och *ulltickeporing* förekommer.

Några anmärkningsvärt grova träd finns inte på Lisselberget förutom i norra delen där flertalet gamla grova gammeltallar förekommer. Övriga har systematiskt plockats ut i samband med 1800-talets dimensionsavverkningar. Grova avverkningsstubbar finns här och var och vittnar om denna tämligen kraftiga påverkan. Även kvarlämnade talltoppar är rester från detta selektiva virkesuttag. Borrprov för åldersbestämning har tagits från ett antal granar och tallar. Den äldsta granen som borrades står i en myrkant i västra delen och uppvisar en ålder på 200 år. Den äldsta borrade tallen står i ett hällmarksparti i östra delen och uppvisar en ålder på 270 år. Medelåldern på hela skogen ligger troligen omkring 130 år. Ett annat kulturspår utgörs av en gammal säterväg som går snett genom skogen i öster och leder till Likedalssätern, belägen strax norr om Lisselberget.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

Motiv till skydd och föreskrifter

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många naturliga skogsbiotoper minskat kraftigt i omfattning. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Processer som eld och intern dynamik som i naturtillståndet är viktiga för föryngring av skogsekosystemen, har i det närmaste upphört. För de arter som är knutna till naturskogsartade skogar, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Reservatet innehåller en prioriterad naturtyp, utpekad i EU:s habitatdirektiv, nämligen *västlig taiga*. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.
Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden och miljökvalitetsmål

Det aktuella området omfattas varken av detaljplan eller områdesbestämmelser. I Översiktsplan för Torsby kommun, antagen av KF 1990-06-26, anges ingen markanvändning för aktuellt område. Genom reservatsbildning av Lisselberget ökar andelen skyddad skog i enlighet med det av riksdagen beslutade miljömålet *Levande skogar*.

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Ärendets beredning

När området upptäcktes, under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering hösten 1996, var hela dåvarande fastigheten Lillbergsgården 1:49 ute på försäljning. Då det aktuella området (del av fastigheten) hyser höga naturvärden och klassats som nyckelbiotop, kontaktade representant från miljöorganisationen Fältbiologerna skogsägarna och advokaten som skötte försäljningen. Den presumtive köparen var beredd att förhandla om avstyckning av det aktuella området. Då området var för stort Skogsvårdsorganisationens biotopskydd, och Länsstyrelsen inte kunde prioritera området, gick Fältbiologerna in med hjälp av insamlingen "Urskog 2000". Förhandlingar under vintern/våren 1997 ledde till slut att fastigheten avstyckades. Svenska Naturskyddsföreningen kom sedan att stå som markägare av den nya fastigheten. På initiativ av Fältbiologerna och Naturskyddsföreningen kom sedan frågan om området kan skyddas som naturreservat. Länsstyrelsen börjar utreda ett större område och lämnar förslag på ett reservatsområde för berörda markägare. Värdering och förhandling har genomförts av Svefa AB.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Skogsstyrelsen, Ulf T Karlsson och Torsby kommun har insänt remissvar och har inget att erinra utan tillstyrker förslag till beslut. Torsby kommun önskar tidigare information om blivande naturreservat för att kunna föra en dialog med berörda.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Inga ändringar har gjorts utifrån utsänt förslag till beslut. Länsstyrelsen Lisselberget är ett äldre reservatsärende som öppnades 1997. Då fanns inte rutinen att informera berörd kommun i ett tidigt skede och detta har missats under handläggningstiden. Länsstyrelsen informerar numera tidigt berörd kommun, ofta redan under utredningsfasen.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Lisselberget
Län	Värmland
Kommun	Torsby
Lägesbeskrivning	5 km öst Sysslebäck
Församling/Socken	Dalby
Topografisk karta	13C NO
Ekonomisk karta	13C 7i,j
Naturgeografisk region	30a, vågig bergkullterräng
Fastigheter	Lillebergsgården 1:85 (del av)
Areal	281 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Föreskrifterna under punkt C ovan, enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller enligt 7 kap. 30 § miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen skall bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Av 7 kap. 5 § framgår att om det senare visar sig finnas nya skäl, eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

BESLUT

2006-11-21 511-9937-97

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden skall vindfällen och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Förbudet mot att avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras på de berörda fastigheterna. Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Lotta Boss.

Eva Eriksson

Fredrik Wilde

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Konsekvensutredning

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

BESLUT

2006-11-21 511-9937-97

Sändlista

Ovansjö vvo c/o Arne Karlsson, Stortäppavägen 4, 680 60 SYSSLEBÄCK
Långlikåvägens samfällighetsförening, c/o Dag Nyström, Västby Bryggeri, 680 52 AMBJÖRBY
Näcksjöns vägsamf.förening, c/o Peter Bengtsson, Klarälvsvägen 44, 680 60 SYSSLEBÄCK
Lars Nilsson, Sörfors 606, 905 88, UMEÅ
Svenska Naturskyddsföreningen, Box 4625, 116 91 STOCKHOLM
Fältbiologerna, c/o Lisa Behrenfeldt, Riksrådsvägen 6, 128 38 SKARPNÄCK
Eva Skogum, Svartviksvägen 11, 691 51 KARLSKOGA
Gunnar Skogum, Klarälvsvägen 160, 680 60 SYSSLEBÄCK
Rolf Henriksson, Klarälvsvägen 133, 680 60 SYSSLEBÄCK
Ingrid Andersson, Norra Esplanaden 43, 352 32 VÄXJÖ
Anna-Lisa Stenius, Löparegatan 7, 416 69 GÖTEBORG
Birgitta Grahn, Hermelinvägen 11, 683 33 HAGFORS
Gunnar Lander, Dammgatan 9, 654 65 KARLSTAD
Peter Grant, Grissle 1, Frösåkers Gård, 725 97 VÄSTERÅS
Jacob Jacobson, Sandbäck 17 C, 653 40 KARLSTAD
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Lantmäteriet, Box 288, 651 07 KARLSTAD
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD
Torsby kommun, 685 80 TORSBY
Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM
Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG
Nordvärmlands Friluftsområde, Industrivägen 11, 680 60 SYSSLEBÄCK
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD
Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Rolf Tidemalm, Ställ Överbyn 5, 685 94 TORSBY
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA
Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN
Planeringsenheten
Enheten för areella näringar

Bilaga 1. Naturreservatet Lisselberget, Torsby kommun
Beslut 2006-11-21, beslutskarta skala 1:15.000

511-9937-97

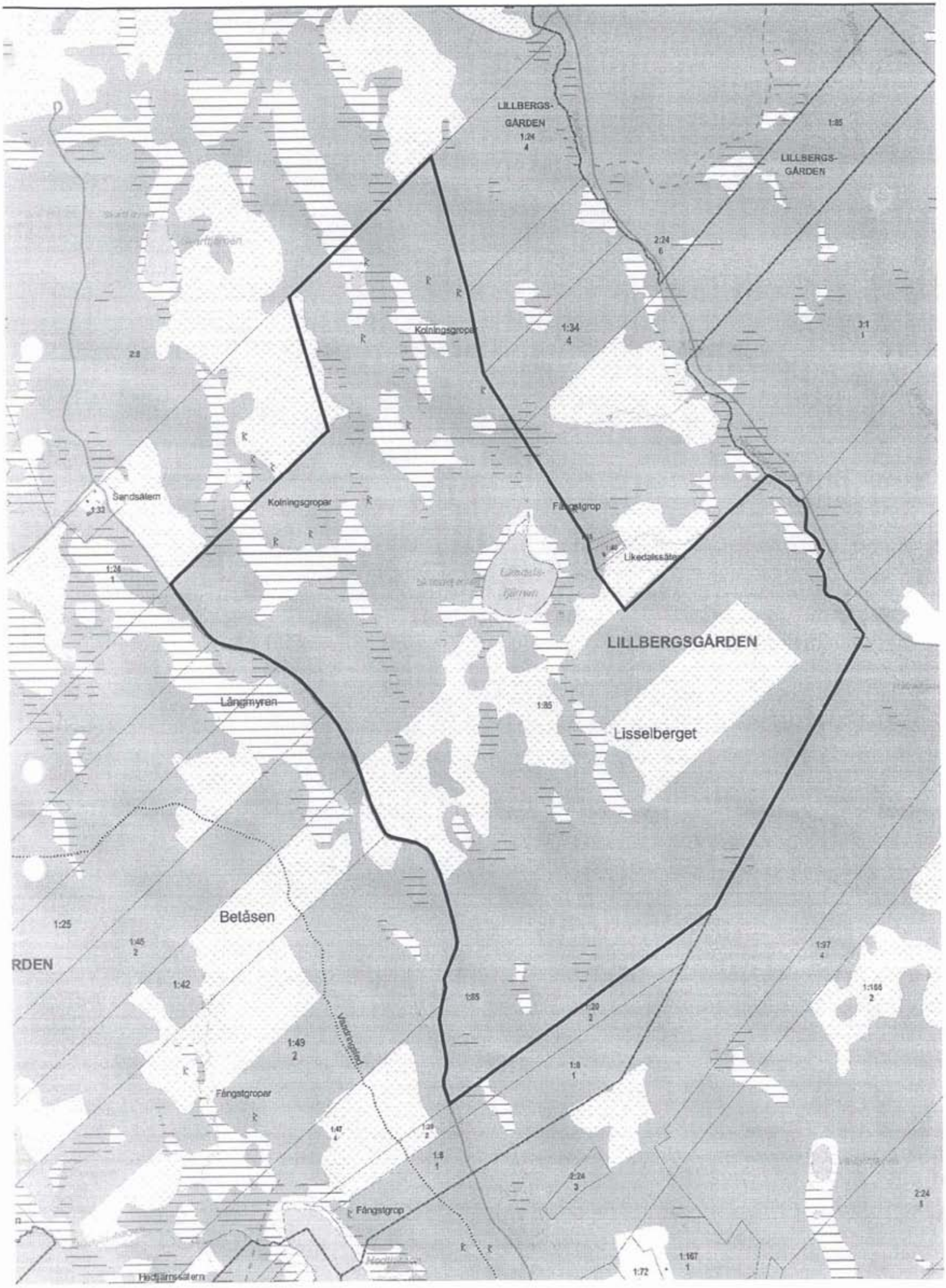

Bilaga 2. Naturreservatet Lisselberget, Torsby kommun
Beslut 2006-11-21, översiktskarta skala 1:100.000

511-9937-97

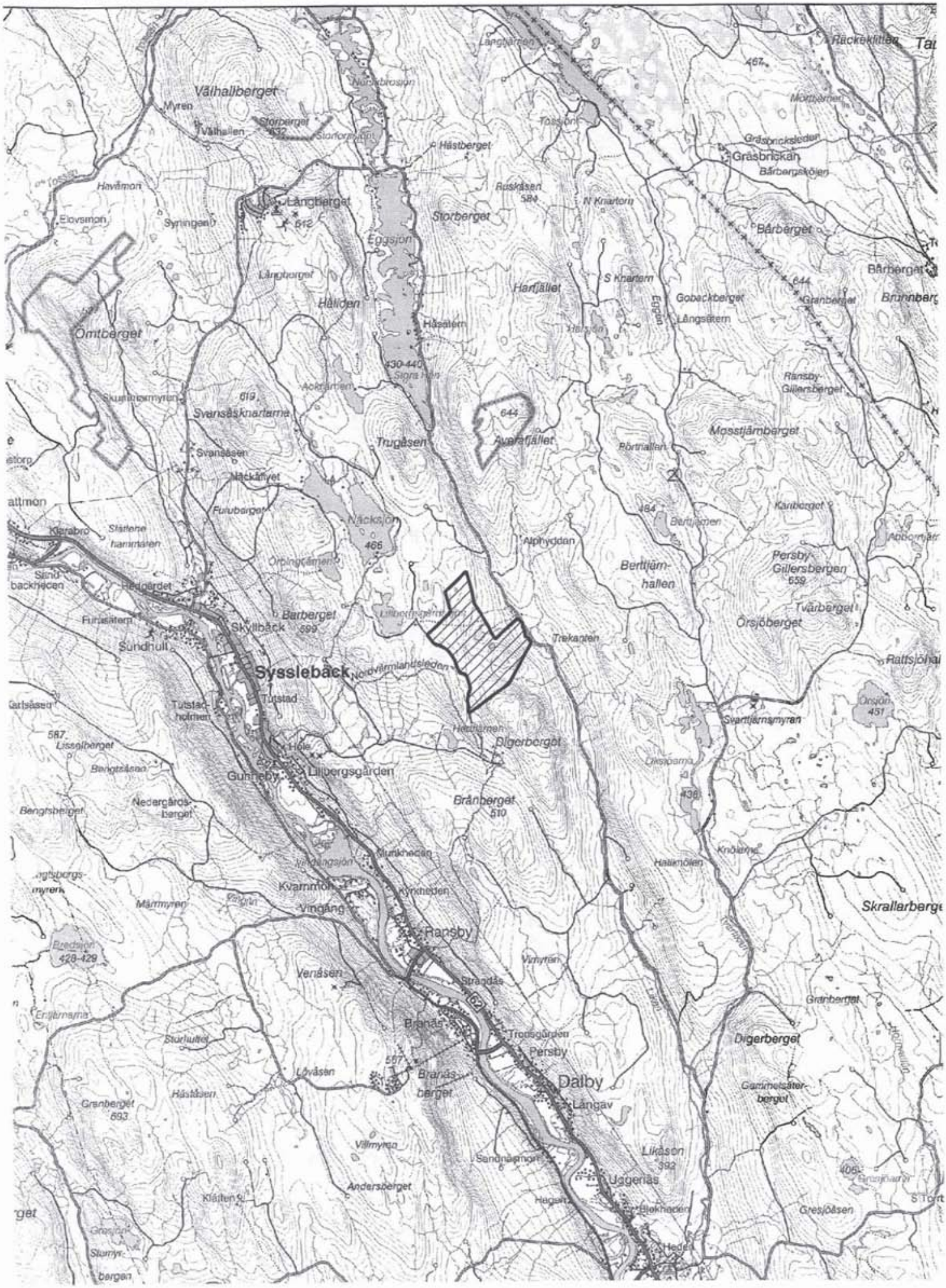

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LISSELBERGET, TORSBY KOMMUN

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Lisselberget är att vårda och bevara den värdefulla livsmiljön västlig taiga som här utgörs av ett för trakten representativt område med naturskogsartad gammal barrskog. Västlig taiga är gammal, naturlig skog som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i en för naturtypen gynnsam omfattning, och livsmiljön skall ha en sådan kvalitet att gynnsam bevarandestatus bibehålls för områdets växt- och djurarter. Vidare är syftet att återskapa västlig taiga, bl.a. i form av nya brandsuccessioner genom naturvårdsbränning inom begränsade delar.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Lisselberget	
RegDOS-nummer	200-5507	
Kommun	Torsby	
Markslag och naturtyper:		**(hektar)**
Skogsmark		
Produktiv skog	Granskog	103
	Barrblandskog	45
	Blandskog	20
	Tallskog	64
Våtmark	Myr	43,7
Sjö		5,3
Total areal		281

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Några anmärkningsvärt grova träd finns inte på Lisselberget förutom i norra delen där flertalet gamla grova gammeltallar förekommer. Övriga har systematiskt plockats ut i samband med 1800-talets dimensionsavverkningar. Grova avverkningsstubbar finns här och var och vittnar om denna tämligen kraftiga påverkan. Även kvarlämnade talltoppar är rester från detta selektiva virkesuttag. Borrprov för åldersbestämning har tagits från ett antal granar och tallar. Den äldsta granen som borrades står i en myrkant i västra delen och uppvisar en ålder på 200 år. Den äldsta

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Växnäsgatan 5-7

Telefon
054-19 70 00 (växel)
054-19 70 68 (direkt)

Telefax
054-19 70 90

Enhetens e-postadress
miljo@s.lst.se

borrade tallen står i ett hällmarksparti i östra delen och uppvisar en ålder på 270 år. Medelåldern på hela skogen ligger troligen omkring 130 år. Ett annat kulturspår utgörs av en gammal säterväg som går snett genom skogen i öster och leder till Likedalssätern, belägen strax norr om Lisselberget.
Nyare hyggen och ungskogar som en följd av skogsbruksåtgärder förkommer främst i centrala och västra delen av reservatet.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Skogen har tidigare varit präglad av skogsbrand. Brandstubbar förekommer allmänt i hela området och på vissa tallstubbar noterads spår efter fem olika bränder. Återkommande brandstörning har sannolikt skapat successioner med tallskogar på mager mark och lövrika blandskogar på bördigare mark. Nu är det länge sedan skogen brunnit och gran har kommit att dominera, blivit gammal och börjar utveckla intern dynamik. De lövträd som finns börjar bli gamla och missgynnas av granens frammarsch. Eftersom gammelskogen i princip stått orörd sedan dimensionsavverkningarna i över hundra år, har den fått ett naturskogslikt utseende. Rikligt med död granved bildas genom hög ålder, svamp- och barkborreangrepp, toppbrott och vindfällning. De grandominerade naturskogslika partierna på Lisselberget innehåller ibland rikligt med granlågor och i vissa partier ligger stammarna i plockepinn. Ett annat viktigt nyckelelement är senvuxna granar. Dessa är ofta klena, långsamt växande och rikligt draperade med garnlav. Ett stort antal rödlistade och krävande arter förekommer i området och det av Fältbiologerna inköpta skiftet i öster är det bäst dokumenterade delområdet.

Naturvärdet består främst av den gamla barrskogens relativt rika innehåll av död ved och gamla träd, främst rötlågor och vindfällen av gran och senvuxna gamla granar. Detta i kombination med fuktiga sumpskogspartier skapar förutsättningar för en krävande kryptogamflora. Vissa riktigt stamtäta partier påminner om ett stavagranbestånd som karaktäriseras av tät och trögvuxen granskog med långvarig tjäle i marken. Detta gynnar långsamt växande arter.
Flera fynd av *norsk näverlav* och relativt allmän förekomst av *violettgrå tagellav* understryker detta. Även vedlevande arter som *vedtrappmossa, skogstrappmossa, rosenticka, rynkskinn* och *ulltickeporing* förekommer.

3 Skötselområden och åtgärder

Nedan beskrivs de skötselområden som delats in utifrån naturvärde, skötsel och markslag. På sista sidan i skötselplanen finns en karta över skötselområdena.

Skötselområde 1, barrnaturskog (133 hektar)

Till övervägande del grandominerad barrnaturskog där löv- och tallinslag varierar. Lövträden består främst av björk men även enstaka sälg, asp och rönn förekommer. Övervägande delen utgörs av blåbärsgranskog med inslag av örtrikare sluttningar, partier med mark utan fältskikt. Skogsområdet har varit dimensionshugget långt bak i tiden vilket gamla tallstubbar och kvarlämnade toppar vittnar om. Sedan dess har området inte varit påverkat av skogsbruk. I flera delar av skogsbestånden finns en utpräglad tvåskiktning där stamtät och senvuxen granskog av stavagrankaraktär utgör det undre skiktet. På flera håll finns mindre luckor med rötlågor och

vindfällen. Fläckvis finns god hänglavförekomst med bl.a. *garnlav* och *violettgrå tagellav* som karaktärsarter. Vedlevande arter som *ullticka, ulltickeporing, doftskinn, vedtrappmossa* och *stor flatbagge* har hittats. Gamla senvuxna granar hyser *gammelgranskål* och intill rötbäcken i östra delen har fynd gjorts av *vitpudrad svartspik* och *rödbrun blekspik*. Tio spridda fynd av *norsk näverlav* har gjorts på gamla granar. För fullständig artlista, se bilaga 5.

Kvalitétsmål

Barrnaturskog där mängden död ved ökat med 10 % inom en tjugoårsperiod. Följande arter bör förekomma i reservatet på lång sikt:

- tretåig hackspett
- lavskrika
- norsk näverlav
- vedtrappmossa

Åtgärder

Ringbarkning av gran kan genomföras, främst för att snabbt öka mängden död ved och skapa luckighet men också för att ge ökat utrymme och livslängd åt lövträd.

Skötselområde 2, barrskog lämplig för bränning (34 hektar)

Skötselområdet sträcker sig längs skogsbilvägen i väster och ca 200 meter in i reservatet. I norra delen finns äldre naturskogsartad skog med hög andel tall och tydlig brandhistorik. Strax söder om denna finns en planterad tallungskog. I södra delen finns nyare hyggen där vissa delar har frötallar.

Kvalitétsmål

Inom en trettioårsperiod bör åtminstone två olika brandfält med förekomst av brandgynnad insektsfauna, skapas inom skötselområdet. Substrat som brandljud i tall och död ved samt viss lövföryngring bör eftersträvas.

Åtgärder

Naturvårdsbränningar bör detaljplaneras och fördelas i tid och rum. Bränningar bör om möjligt ha varierad intensitet.

Skötselområde 3, hyggen och ungskogar (65 hektar)

Arealen hyggen och ungskogar är främst koncentrerad till centrala och västra delen. Denna areal har främst kommit med inom reservatet p.g.a. arronderingsmässiga skäl och kommer att på lång sikt binda ihop det idag uppsplittrade naturskogarna. Arealen består av oplanterade hyggen, granplanterade hyggen, ung tallskog, hygge med frötallar och yngre blandbarrskog.

Kvalitétsmål

Barrnaturskog med så hög lövandel som möjligt vid ca 100 års ålder. Andelen död ved bör uppgå till ca 20%.

Åtgärder

Fri utveckling tills vidare. På sikt bör åtgärder genomföras för att öka andelen död ved i äldre bestånd och röjningsåtgärder för att gynna löv.

Skötselområde 4, myr (43,7 hektar)

Myrarealen (streckad på skötselplankartan) består främst av blöt myr bevuxen med olika halvgräs. Vissa delar har ett glest trädskikt.

Kvalitétsmål

Ingående myrar skall bestå till yta och karaktär med oförändrad hydrologi.

Åtgärder

Reservatets myrar lämnas utan åtgärd tills vidare.

4 P-plats och informationsskylt

I dagsläget finns inga anordningar i eller i anslutning till reservatet.

Kvalitetsmål

Parkeringsplats inom reservatet längs vägen i västra delen.

Åtgärder

Iordningställande av p-plats och uppsättning av tavla med informationsskylt.

5 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Informationsskyltar

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart tjugonde år för:

- Utbredning av naturtyper
- Mängd död ved
- Förekomst av målarter

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	När	Var	Prioritet
Detaljplanering bränning	2007	Skötselomr. 2	1
Ringbarkning av gran	2007-2010	hela reservatet	3
Iordningställande av p-plats	2007	Sydvästra delen	2
Informationstavla	2007	vid p-plats	1

6 Genomförd dokumentation

Området har dokumenterats i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, inventeringar utförda av Fältbiologerna samt flertalet fältdagar av personal från Länsstyrelsen.

Skötselplankarta

Karta över skötselområden med skog och myr (streckat).

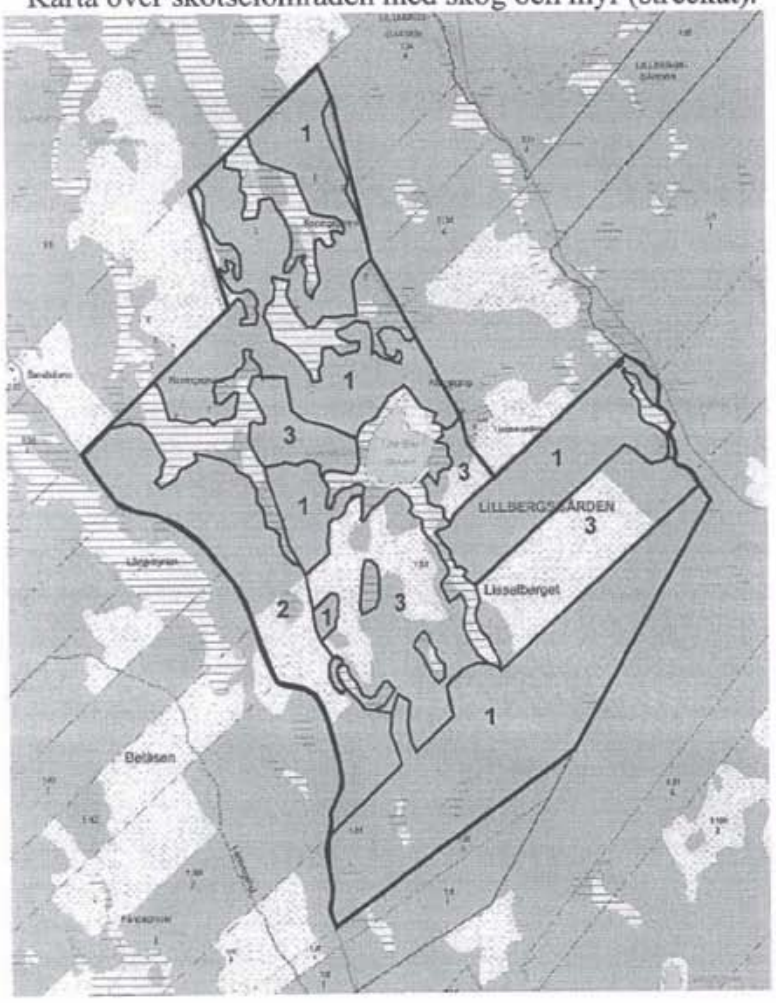

Artförteckning på Lisselberget, Torsby kommun

Nedan förtecknas samtliga arter som är noterade inom föreslaget naturreservat vid Lisselberget mellan 1997 och 2006. Arterna är antingen rödlistade (försedda med kategoriförkortning enligt ArtDatabanken 2005), indikatorarter för skyddsvärd skog (bl.a. signalarter enligt Skogsstyrelsen), förtecknade i EU:s fågeldirektiv eller i övrigt naturvårdsintressanta.

Fåglar
Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU)
Tjäder *Tetrao urogallus*
Gråspett *Picus canus*
Spillkråka *Dryocopus martius*
Lavskrika *Perisorius infaustus* (NT)

Insekter
Större flatbagge *Peltis grossa* (VU)
Robust mögelbagge *Corticaria lapponica*
Bronshjon *Callidium coriaceum*
Cis lineatocribratus - en trädsvampbagge
Mörk vedstrit *Cixidia cinfinis*
Philonthus lederi - en kortvinge
Pissodes harcyniae - en tallvivel

Kärlväxter
Spindelblomster *Listera cordata*
Knärot *Goodyera repens*
Kransrams *Polygonatum verticillatum*
Borsttistel *Cirsium helenioides*
Torta *Cicerbita alpina*
Korallrot *Corallorhiza trifida*
Plattlummer *Lycopodium complanatum*

Lavar
Broktagel *Bryoria bicolor* (VU)
Norsk näverlav *Platismatia norvegica* (VU)
Läderlappslav *Collema nigrescens* (NT)
Violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* (NT)
Brunpudrad nållav *Chaenotheca gracillima* (NT)
Vitpudrad svartspik *Chaenothecopsis viridialba* (NT)
Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* (NT)
Knottrig blåslav *Hypogymnia bitteri* (NT)
Skrovellav *Lobaria scrobiculata* (NT)
Lunglav *Lobaria pulmonaria* (NT)
Rödbrun blekspik *Sclerophora coniophaea* (NT)
Kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri*
Kvistspikar *Phaeocalicium spp.*
Kattfotslav *Arthonia leucophellia*
Rostfläck *Arthonia vinosa*
Talltagel *Bryoria fremontii*
Blanksvart spiklav *Calicium denigratum*
Liten spiklav *Calicium parvum*
Vitgrynig nållav *Chaenotheca subroscida*
Skuggblåslav *Hypogymnia vittata*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*
Vedskivlav *Lecidia botryosa*
Dvärgtufs *Leptogium teretiusculum*
Skinnlav *Leptogium saturninum*
Korallblylav *Parmeliella triptophylla*

Norrlandslav *Nephroma arcticum*
Stuplav *Nephroma bellum*
Bårdlav *Nephroma parile*
Luddlav *Nephroma resupinatum*

Svampar
Gräddporing *Skeletocutis lenis* (VU)
Ulltickeporing *Skeletocutis brevispora* (VU)
Stjärntagging *Asterodon ferruginosus* (NT)
Doftskinn *Cystostereum murraii* (NT)
Rosenticka *Fomitopsis rosea* (NT)
Gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* (NT)
Gammelgranskål *Pseudographis pinicola* (NT)
Rynkskinn *Phlebia centrifuga* (NT)
Ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*
Vedticka *Phellinus viticola*
Kötticka *Leptoporus mollis*

Mossor
Skogstrappmossa *Anastrophyllum michauxii* (NT)
Vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum* (NT)
Asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum* (NT)
Purpurmylia *Mylia taylorii*
Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*
Kantvitmossa *Sphagnum quinquefarium*
Bollvitmossa *Sphagnum wulfianum*

Uppgiftslämnare: Michael Andersson, Sebastian Kirppu, Göran Bengtsson och Fredrik Wilde.

* *Nitare, J. 2000: Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog, Flora över kryptogamer, Skogsstyrelsens förlag.*
* *Delin, A & From, J. M.fl. 1996: Art- och biotopbevarande i skogen – med utgångspunkt från Gävleborgs län, Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborg.*

Länsstyrelsen
Värmland

Bilaga 5

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos **regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.**
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till **Länsstyrelsen** och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom **tre veckor** från den dag Ni **fick del av beslutet**, annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

KONSEKVENSUTREDNING

Bilaga 6

511-9937-97

Konsekvensutredning enligt 27§ verksförordningen (1995:1322) av förslag till föreskrifter för naturreservatet Lisselberget, Torsby kommun.

Bakgrund

Länsstyrelsen avser att besluta om att bilda naturreservatet Lisselberget. Enligt 27§ verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning av de föreslagna föreskrifterna. Länsstyrelsen har gjort en konsekvensutredning av de föreskrifter som har karaktären normföreskrifter, d v s de som riktar sig till allmänheten.

Konsekvensutredning

Syftet med föreskrifterna

Föreskrifterna innebär vissa begränsningar för allmänheten utöver allemansrätten. Syftet är att trygga ändamålet med reservatet så att skador på naturvärdena inte uppkommer.

Effekter

Föreskrifternas påverkan på allmänhetens friluftsliv bedöms vara mycket begränsad.

Kostnader

De föreslagna föreskrifterna bedöms inte medföra några kostnader för allmänheten, berörda markägare eller kommunen.. Kostnader för skyltning och andra anordningar finansieras genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt.

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Våxnäsgatan 5-7

Telefon
054-19 70 00 (växel)
054-19 72 72 (direkt)

Telefax
054-19 70 90

Enhetens e-postadress
miljo@s.lst.se